

8/2013

Se volden

Lindis Sloan
KUN Senter for kunnskap og likestilling

Senter for kunnskap
og likestilling

ST. OLAVS HOSPITAL | RVTS
UNIVERSITETSSYKEHUSET I TRONDHEIM

www.kun.nl.no

Innhold

Prosjektrapport	2
Om Fagdagene, gjennomføring:	3
Deltakelse:	3
Om prosjektgruppens arbeid:.....	4
Innhold:	4
Mediakontakt:	6
Erfaringer for videreføring:	6
Vedlegg 1:.....	7
Blogg publisert på KUNs nettside, twitter og Facebook 23.8.13	7
Opprinnelig prosjektplan, 2012:	9

«Barnevernet er jo ikke inne i heimen til folk, det er de som ser barnet i hverdagen som må tørre å se, tørre å melde.» (Ansatt i barnevernet som deltok på fagdag i Brønnøysund)

Prosjektrapport

Prosjektet «Se volden!» har vært gjennomført i 2013 av KUN senter for kunnskap og likestilling, Regionale ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) Midt og Nord, og Krisesentersekretariatet. Midlene fra Gjensidigestiftelsen har gått til å finansiere prosjektadministrasjon, reisekonferanseutgifter og foredragsholdere samt reising til fagdage og 2 prosjektgruppemøter. RVTS og Krisesentersekretariatets arbeidstid samt RVTS' reiser til fagdage har inngått som egenfinansiering.

Målet med fagdage var å gi god og faglig basert kunnskap om viktigheten av å «se volden» for de som i sitt arbeid er i kontakt med barn på daglig basis. Skole og barnehage, helsestasjon og barnevern samt frivillige arenaer som idrettslag mm var målgrupper for prosjektet, og vi ønsket også å avholde fagdage på andre steder enn i de aller største byene i regionen (Midt- og Nord-Norge). Fagdage ble bevisst lagt til det man kan kalle de «nest største» byene i fylket/regionen, og tilbakemeldingene vi har fått fra deltakerne tyder på at dette settes pris på. «Det er så flott at dere kommer hit med dette opplegget, til vanlig må vi reise så langt og det har vi verken tid, råd eller mulighet til!» «Når det er her kan vi jo faktisk komme tre-fire stykker fra samme barnehage, dette er kjempenyttig!» er tilbakemeldinger vi har fått, skriftlig og muntlig.

Som videreføring planlegger vi å sette sammen et program med tilsvarende innhold, men gjennomført med 3-4 innledere, primært fra prosjektgruppen. Fagdage planlegges i 6 regionsentra, vi har innledende tenkt på Mosjøen, Mo i Rana, Sandnessjøen, Fauske, Narvik og Svolvær, men dette vil bli tilpasset interesse lokalt.

Etter gjennomføringen var planen å utarbeide informasjonsopplegg om vold mot barn, men tilbakemeldinger vi fikk gjennom fagdage fokuserte så sterkt på viktigheten og effekten av ekspertinnledere at vi valgte å prioritere dette. Det er allerede mange slike opplegg tilgjengelig, disse er faglig gjennomvurderte og vi ønsker heller å fortsette å informere om eksisterende opplegg enn å utarbeide et konkurrerende. Vi har særlig nevnt [Redd barnas opplegg «Vennligst forstyrr!»](#), [Voksne for barns opplegg om «Jesper»](#) og [Unicefs opplegg om å være Den Ene](#).

Opplegget legger grunnlag for læring individuelt samt samarbeid i etterkant, ved at man inviterer helsevesen, barnevern og politi lokalt kan man få gode diskusjoner og kontakter skapes som gjør det enkelt å samarbeide videre. Vi så særlig i Brønnøysund at faglige diskusjoner mellom de ulike etatene og sektorene ga svært godt resultat og har lagt dette inn i vår planlegging av videreføringen. Vi ønsker også å innlede samarbeid med det nyopprettede barnehuset i Bodø.

Om Fagdagene, gjennomføring:

Konferansene ble arrangert på følgende steder:

24. april	Thon hotell, Hammerfest
7. mai	Hildurs Urterarium, Brønnøysund
19. september	Rica hotell, Harstad
17. oktober	Dronning Mauds Minne, Trondheim

Deltakelse:

I Hammerfest var det 40 påmeldte, men pga streik på flyplassene var det bare 24 som til slutt kunne delta. I Brønnøysund var det 50 deltakere, i Harstad 76 og i Trondheim 110. I opprinnelig prosjektbeskrivelse var det budsjettert med 50 deltakere på hver av de fire fagdagene, men pga ulike kostnader de forskjellige arrangørstedene ble det mulig for oss å utvide deltakelsen betraktelig og likevel holde budsjettet, noe vi er svært fornøyd med.

Det ble levert ut tilbakemeldingsskjema til deltakerne i Brønnøysund og Harstad, i Hammerfest og Trondheim ble deltakerne oppfordret til å kontakte prosjektleder om det var tilbakemeldinger de ønsket å gi.

I utgangspunktet ønsket vi å ha en svært blandet deltakergruppe og inviterte svært bredt. Dette hadde fordeler i form av at man fikk faglige diskusjoner mellom ulike faggrupper, og dermed fikk bredde både i diskusjoner og synspunkter, men det virket negativt i det at gruppens bredde gjorde at innleggene måtte bli tilsvarende utvidet faglig. En mer ensartet gruppe fungerte bedre i opplegget vi hadde satt sammen, og vi så at dette særlig fungerte bra da vi avholdt kursdag hvor bl.a. studentene på Dronning Mauds deltok, det ble enklere å vinkle innleggene mot publikums hverdag og kompetanse. Dette må tas i betraktning ved planlegging av opplegg i videreføringen av prosjektet.

Fra Fagdag på Rica Harstad, september 2013, Gro Morken Nilssen fra RVTS Nord beskriver traumers påvirkning på hjernens utvikling. Foto: Lindis Sloan.

Om prosjektgruppens arbeid:

Prosjektgruppen bestående av Lindis Sloan (KUN), Tove Smådahl (Krisesentersekretariatet), Knut Hermstad (RVTS midt) og Jens Salamonsen (RVTS nord) møttes i Oslo 2. februar 2013 for å diskutere ønsket innhold og mulige bidragsyttere til fagdagene, samt fastsette datoer for fagdagene.

Krisesentersekretariatet og RVTS har også vært representert på alle fagdagene, både ved innlegg og velkomsthilsen.

Avsluttende møte for faggruppen ble holdt i Oslo 27. november 2013, hvor man diskuterte erfaringene man hadde gjort seg og la linjer for en eventuell videreføring (se eget avsnitt om erfaringer).

Innhold:

Prosjektgruppen vurderte at man i den 6-timers rammen man hadde lagt kunne nå maks 4 innlegg, hvert på mellom 1 og 1 ½ time. Lengde og innhold av hver presentasjon ble diskutert med innleder i forkant, og vi vurderer at dette var en god ramme, fagtyngden tatt i betraktning.

For hver fagdag ble innholdet som følger:

- Åpning (ved krisesentersekretariatet eller KUN)
- Innlegg om vold i nære relasjoner og moderne traumeforståelse ved en fagansatt fra RVTS nord eller midt. Denne delen ble svært godt mottatt av deltakerne, den engasjerte direkte i viktigheten av temaet – hva skjer med barn som er utsatt for vold og omsorgssvikt, hva er konsekvensene i hverdagen og hvilke utsikter har de videre?
- Innlegg fra Barnehuset (Trondheim og Tromsø holdt to hver) om hvordan de arbeider, hva man som ansatt i skole/barnehage/annet kan være obs på og hvordan man via tjenestevei kan melde. Hva skjer etter en varsling, hvordan jobber man på barnehuset, og hva mener de barna som har vært med på avhør på barnehuset om opplevelsen. Dette har vært en meget vellykket del av programmet, siden inn lederne i stor grad har fått formidlet viktigheten av å se det rent kriminelle alvoret i spørsmålene. Hver fagdag har inneholdt diskusjon om når man som fagperson må ta valget om å prioritere mistanken og dermed hensynet til barnets vel framfor ønsket om å ha et godt forhold til foreldrene, dette har det vært stort engasjement rundt.
- Prosjektet «Barnesamtalen i Barnevernet» har vært presentert ved May Lindland (3 ganger) og Kari Gamst (Trondheim). Metodikken rundt å ha en fri men avdekkende samtale med barn ble presentert på en sterkt forenklet måte, men med henvisninger til videre informasjon for de som ønsker å arbeide videre med metoden. Prosjektgruppen ønsker å ta en diskusjon om hvorvidt denne delen skal videreføres, eller om man skal finne et annet tema til denne bolken av dagen.
- Presentasjon av prosjektrapporten «Tåler noen barn mer juling enn andre?» fra Redd barna, ved prosjektleder Silje Berggrav. Dette er et tema som deltakerne ga særlig tilbakemelding om at de hadde ønsket informasjon om, og så som særlig utfordrende i sin hverdag. Det er for videreføringen å anbefale at man lager en

presentasjon som tar mer høyde for ulike fagbakgrunner (rapporten fokuserer på helsestasjon og barnevern, ikke skole/barnehage) og distriktperspektiv.

Det ble oppfordret til innspill og spørsmål underveis, og dette skjedde i noen grad, men det var tydelig at de fleste av deltakerne slik opplegget var laget ønsket læring framfor medvirkning. For videreføringen bør det diskuteres om man skal ha en diskusjons/workshop-del, alt etter hvilke tidsrammer og deltakere man legger opp til.

«Det er jo vi som er voksne, som må stå i det.» (Barnehageansatt, deltaker på fagdag)

Tove Smaadahl ønsker velkommen til fagdagen i Brønnøysund, mai 2013. Foto: Lindis Sloan.

Mediakontakt:

Det har ikke vært mulig å få mediadekning om prosjektet, tross mye arbeid fra prosjektleders side. Lokal presse har i utgangspunktet vært interessert, men valgt det bort da de ikke har klart å gi det verken «sensasjonsverdi» eller en særegen lokal vinkling ut fra tidspress. Prosjektgruppen jobber med å skrive en kronikk om disse erfaringene, med perspektivet «hvorfor er det å ta forholdsregler mindre nyhetsvennlig enn når det verste skjer?».

Erfaringer for videreføring:

Vi fikk 16/12 2013 den gledelige meldingen om at vår søknad om midler til videreføring av prosjektet er innvilget av Gjensidigestiftelsen, og noterer i den sammenheng følgende punkter til planleggingen videre:

- Å avholde slike fagdager på relativt små steder gir distriktskommuner med stram økonomi bedre mulighet til å delta.
- Flere deltakere fra samme arbeidsplass øker samhandlingen på selve fagdagen, og gir godt grunnlag for videre arbeid.
- Deltakergruppens bakgrunn og kompetanse må tas med i betraktning når opplegget planlegges.
- Å bruke eksperter gir opplevelse av læring for deltakerne.
- Det er liten kunnskap om de oppleggene for egenlæring om temaet som finnes, og deltakerne gir heller ikke uttrykk for at disse har vært i særlig bruk. Heller enn å utvikle flere læringsopplegg bør det fokuseres på å informere om og oppfordre til bruk av de som allerede eksisterer.
- Presentasjonen om barn med minoritetsbakgrunn utvides.
- Muligheten for diskusjonsdel vurderes.
- Forankring i kommunen er viktig om man skal gjennomføre ønsket om å inkludere punktet om Kommunale handlingsplaner i større grad enn det ble mulig i denne sammenheng. Dette må diskuteres i prosjektgruppen.
- Mediakontakt på forhånd må gis lokal vinnkling, ut fra tankene om videreføring fortrinnsvis vinklet mot lokal tverrfaglig samhandling og kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

«Det er bedre å ta feil!» (Fagdagdeltaker ansatt i politiet)

Vedlegg 1:

Blogg publisert på KUNs nettside, twitter og Facebook 23.8.13

Se volden, sa du?

“Du ser det ikke før du tror det”, sier Barne-, likestilling- og inkluderingsminister Inga Marte Thorkildsen fra talerstolen. Jeg sitter på departementets store nasjonale konferanse om tidlig innsats rettet mot barn i alderen 0-6 år. Det er så mange damer her at hotellfolk i blå blazer løper rundt og setter opp skilt med “Dame Toalett” over alle skiltene med herretoalettmarkering – litt annerledes enn det pleier å være her når NHO har sin årskonferanse i samme lokale...

På “Du ser det ikke før du tror det”-konferansen var BLD, Justisdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Helse- og Omsorgsdepartementet med som arrangører. Alle understreket at ting skjer ikke av seg selv, men det jobbes godt og målrettet. Veiledere, retningslinjer, forskrifter, ny barnelov – alt settes in på å sikre de minste i samfunnet, så vi kan gjøre de investeringene i fremtiden som dette er. For krenkede barn blir syke voksne. Omsorgssvikt i barndom kan gi varige skader – ikke bare de ytre, fysiske skadene, men også i hjernens utvikling. Ikke alle er opprettelige heller, fortalte Magne Raundalen oss. Det er en klar grense for hvor lenge et spedbarn kan utsettes for omsorgssvikt før hjernens utvikling hemmes, det er et tap av ikke fornybare ressurser. “Barn i alderen 0-3 er verst ute og mest utsatt.” Det grøsser i meg.

Storheter i faget innledet og fortalte – Carolina Øverlien snakket om det voldsutsatte barnet som aktør, med overlevelsesstrategier og verdighet. Kari Killèn om den historiske utviklingen og hvor viktig det er at kunnskapen vi har kommer i bruk. Barnelege Torkild Aas minnet om viktigheten av å se, spørre og undersøke – samtidig som vi husker at det ikke alltid finnes én enkel forklaring på alt. Om du jobber med barn så er dette ditt ansvar, du må våge å stå i det og foreldre må holde ut ubehaget ved at noen stiller spørsmål. Det betyr jo faktisk at noen bryr seg om barnet ditt!

Og selv om man ikke ser på det tekniske, utviklingsmessige, med tap av framtidig IQ og senskader, så har en god barndom en egenverdi. Tonna Brix (se “Vendepunkt” på YouTube <link <http://www.youtube.com/watch?v=OAhO7Wx9ceE>>) engasjerte med sine beretninger om hvordan en barndom ikke skal være, og Roy Jacobsen avsluttet med å lese fra “Vidunderbarn” om hvordan det kan være.

Og alle var enige om at det hadde vært en fin dag.

Men jeg sitter igjen med et spørsmål: hvordan skal man få noen til å “tro det”?

Vi har i år fått penger fra Gjensidigestiftelsen slik at vi sammen med Krisesentersekretariatet og Regionale Ressurssentre om vold og traumatisk stress og selvmordsforebygging (ikke rart de kaller seg bare “RVTS”) til å lage fire fagdager om voldsutsatte barn. Vi har spisset programmet mot barnehager, skole, helsestasjon – de som ser barna i hverdagen og burde kunne fange opp signalene om de finnes.

Tema som berøres er blant annet:

- Hva skal de se etter, og hvorfor?
- Hva gjør vold og omsorgssvikt med barn og barns utvikling?

- Hva gjør man, hvis man som barnehageassistent eller SFO-arbeider ser noe som gjør at man begynner å lure...
- Hvem skal man snakke med, og hvordan?
- Hva skjer videre med barnet, familien og de rundt?

Vi valgte å legge fagdagene til Hammerfest, Harstad og Brønnøysund, med en avsluttende konferanse i Trondheim i oktober. Etter halvgått løp har vi fått mange tilbakemeldinger på form og innhold, de negative har vi tatt med oss og prøvd å bedre (for lite tid til lunsj, ikke nok tid til diskusjon, for få fra helsesektoren), men de positive har helt klart vært i flertall. Det går på faglig dyktighet, relevant innhold, og ikke minst -

“Det er så flott at dere holder et slikt opplegg HER!”

De vi når med dette opplegget er barnehagene, assistentene, helsesøstrene. Når de skal på faglig oppdatering er det enten via ferdigsydde standardopplegg som kan brukes internt på planleggings- og kursdager, eller så må de sette av masse tid og ressurser til å reise langt. “Men her kom ekspertene for å snakke med OSS!”. Det er et takknemlig publikum. Og de har en utrolig viktig jobb som ikke alltid er enkel.

Særlig på små steder kan det å tørre å tro, å tørre å se, være vanskelig. For den vage mistanken du har når det gjelder det barnet der – du kjenner jo mammaen fra butikken og idrettslaget. Pappaen drar på fisketur med mannen din. De kan da ikke...? Og hvem skal du snakke med om mistankene, når styrer i barnehagen er bestevenninne med søsteren til pappaen? Hvordan står det til med retningslinjer for tverrfaglig, interetatlig samarbeid og forebyggende arbeid mot vold i nære relasjoner i din kommune? Du vet ikke? Tenkte meg nesten det...

Kanskje er det derfor jeg ikke får de små lokalavisene i tale. De vil ikke skrive om en lokal sak som bunner i at noen barn ikke har det bra i hjemmet, stedet som skal være det tryggeste. En journalist jeg snakket med forklarte at de enten ville skrive “gladsaker lokalt” eller om “store avsløringer og ordentlig nyhetsverdi”. En fagdag som handler om at vold og omsorgssvikt kanskje gjelder noen du kjenner ble for ullen, for lite interessant...

Og jeg hører ekkoet av det barnelegen fortalte. Fysiske og seksuelle overgrep kan faktisk være enklere å se og å ta tak i. Det er de psykiske overgrepene, omsorgssvikten, som ikke er så synlig. Samtidig kan den sette dype spor som varer hele livet. Ikke noen god mediasak, men noe som ikke burde få skje med noe barn, noensinne.

Du ser det ikke før du tror det – og da må du gjøre noe.

Lindis Sloan, prosjektleder.

Vedlegg 2:

Opprinnelig prosjektplan, 2012:

Prosjektplan

SE VOLDEN – økt kunnskap for å oppdage og stoppe vold mot barn.

KUN senter for kunnskap og likestilling er en privat stiftelse som skal fremme likestilling og mangfold i samfunnet generelt, men med spesielt ansvar for Regionen Midt og Nord-Norge. I samarbeid med Krisesentersekretariatet og Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i Trøndelag og Nord-Norge søker vi om kr 596 000 til tiltak for å oppdage og stanse vold mot barn. Vi ønsker å arrangere fagdager for å samle kunnskap fra fagekspertise og erfaringer fra arbeid med barn for å konkretisere gode måter å hjelpe barna på. Dette vil gi grunnlag til et undervisnings- og informasjonsopplegg for å øke kompetanse om vold mot barn hos personell som i arbeid eller fritid møter dem.

Bakgrunn for søknaden

Barn og ungdoms eksponering for vold i nære relasjoner utgjør et stort samfunnsproblem som må angripes på flere ulike måter. Mange barn og ungdom blir direkte utsatt for vold eller mishandling. En stor gruppe barn blir også utsatt for vold gjennom å være vitner til vold mellom foreldrene, spesielt fars vold mot mor. Privatiseringen av familievold og de tabuer som er knyttet til den, gjør at dette blir en gruppe barn og unge som i stor grad bærer sine bekymringer alene. De blir de usynlige barna. Mens volden er skjult og tilsørt for omverdenen, blir den for mange barn, sentrum i deres liv.

Leira (1990a) beskriver hva tabuisering og dermed fortielse av vold, gjør med barn. Alene med en overveldende og uforståelig virkelighet starter en prosess der barnets virkelighet blir uvirkelig. I neste omgang vil usikkerheten på hva som er virkelig gi seg utslag i barnets selvforståelse og atferd. Hennes poeng er at behandlere og voksne må bekrefte barns tabuiserte og vanskelige virkelighet. Hun uttrykker det slik: «Fra anerkjennelse av det umulige, til erkjennelse av det mulige» (Leira, 1990b).

De siste 15 årene av forskning på barn som opplever vold i hjemmet har med all tydelighet vist at disse barna påvirkes av volden både på kort og lang sikt. Som en konsekvens av å oppleve vold kan barna utvikle ulike helsemessige, sosiale og kognitive problemer (C. Øverlien 2010)

Noen studier har fokusert på de langsiktige konsekvensene for barna og viser en tydelig sammenheng mellom negative livsopplevelser i barndommen, som å oppleve vold mot mor, og atferdsmessige problemer i voksen alder, som narkotikamisbruk og vold i nære relasjoner. Flere andre studier viser en tydelig sammenheng mellom det å ha opplevd vold i hjemmet som barn og psykologiske og sosiale problemer senere i livet, som depresjon, traumesymptomer og alkoholmisbruk (C. Øverlien 2010)

Volden opptrer på ulike arenaer i løpet av livet. En rapport fra folkehelseinstituttet og NKVTS (2007) viser at rundt 22 prosent av 15-16-åringene i Norge er utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep i løpet av et år. Av de nesten 16000 ungdommene som ble

spurt svarte 23,6 prosent av guttene og 11,8 prosent av jentene at de hadde blitt utsatt for vold av en annen ungdom. De alvorligste overgrepene skjer mellom kjærester. Dersom man opplever dette i det første forholdet man har, er sannsynligheten større for at dette gjentar seg senere (L. Schou, G. Dyb, S. Graff-Iversen 2007) Atferd er mye lettere å snu jo tidligere du starter, jo før vi kan avdekke vold mot barn, jo bedre.

Voldsstatistikken i landet varierer ut fra type vold. Finnmarkingene – både menn og kvinner er mest utsatte for vold og trusler. I 2009 var det for første gang, relativt i forhold til befolkningsmengden, flere registrerte voldsofre i Troms enn i Oslo. Kommunestatistikken over anmeldte lovbrudd viser at det skjer vel så mye vold i en del mindre kommuner, spesielt i nord, som i byene. Barn og unge er betydelig overrepresentert blant ofre for de seksualforbrytelsene som blir anmeldt i dag, og samlet sett er halvparten under 16 år. Jenter og kvinner er i klart flertall - de utgjorde 85 prosent av alle anmeldte ofre for seksualforbrytelser. Vi finner mer seksuelle overgrep mot barn i de mindre kommunene enn i de store. Dette kan skyldes mer gjennomsluktige forhold, men indikerer også at små lokalsamfunn som vi har mange av i vår region, ikke er trygge for alle.

For å få informasjon om barn som utsettes for vold er det nødvendig å ha et godt samarbeid med de som har tett kontakt med barn og unge til daglig. Kristoffer-saken i Vestfold, hvor en 8 år gammel gutt ble drept av sin stefar, viste et eksempel på hvor galt det kan gå når alle som kunne ha gjort noe unntatt å ta ansvar og stolte på de andre. Dessverre tror vi at det finnes flere slike saker. Erfaringer viser at helsestasjonene sjelden henviser kvinner og barn til krisesentrene, og at barnehage og helsestasjonene relativt sjelden melder saker til barnevernstjenesten. Hva gjør fotballtreneren, pianolæreren eller leksehjelpen? Økt kompetanse om vold, å vite hvordan og hva som skjer når en sier i fra kan gjøre det lettere å melde bekymring. Dette prosjektet er dermed både forebyggende og vil øke barns trygghet.

Litteratur

Line Schou, Grete Dyb, Sidsel Graff-Iversen Rapport 2007:8 Voldsutsatt ungdom i Norge, Folkehelseinstituttet

Carolina Øverlien 2010 Barn som opplever vold i hjemmet - Kunnskapsstatus NKVTS

<http://www.ssb.no/vis/samfunnsspeilet/utg/201005/10/art-2010-12-06-01.html>

Problemstilling

Hvordan kan vi hindre at barn og unge utsettes for vold og overgrep uten at noen griper inn?

Økt kunnskap om vold i samfunnet er viktig for at den enkelte kan lære hva han eller hun skal se etter, slik at barn og unge utsatt for vold i nære relasjoner får nødvendig hjelp i tide. Dette er kunnskap om voldens omfang – om menns vold mot kvinner og barn, kvinners vold mot barn og menn, kjennetegn ved ulike former for vold, samt konsekvenser volden kan ha for de som rammes. Hvordan kan vi se den? Det handler videre om hva som må gjøres for å stoppe vold mot barn, hvordan går en fram for å varsle, hvem skal kontaktes? Hva skjer etter at varselet har nådd fram?

Målsetting og virkemidler for prosjektet

Målgruppa for prosjektet er helsesøstre, helse og sosialarbeidere, førskolelærere, lærere, og andre som jobber med barn og ungdom profesjonelt eller i sin fritid.

Målet er at disse skal se vold mot barn og vite hva de må gjøre for å stoppe den.

Tiltak i prosjektet er:

1. Arrangere fire fagdager for målgruppa i Trøndelag og Nord-Norge. Aktuelle tema er:
Teori og oppdatert forskning
Hvem er utøverne?
Hvilke skader får det for barna?
Hvordan oppdage, avdekke og beskytte?
Hva skal vi se etter, og hvordan skal vi sjekke det ut?
Hva gjør vi når vi er bekymret for et barn?
Hvordan behandles sakene hos barnevernet?
Hvordan hjelpe?
Veien videre?
2. Utvikle et undervisningsopplegg til videre bruk overfor ulike målgrupper som helsesøstre, barnehagepersonell, lærere, frivillige lag og organisasjoner som Idrettslag, Kulturskoler og Sanitetskvinnene.
3. Utvikle konkrete prosedyrebeskrivelser som kan inngå i kommunenes handlingsplaner mot vold.
4. Lage en brosjyre med sjekklister for å kunne oppdage og stoppe vold mot barn. Denne kan brukes i frivillige lag og organisasjoner som tilbyr fritidsaktiviteter for barn.
5. Spre generell informasjon om vold mot barn gjennom media i regionen.

Vårt fokus er Midt- og Nord-Norge ut fra KUNs hovedansvarsområder i første omgang, men konseptet kan brukes i resten av landet.

Forventede resultater

Tiltakene skal bidra til å øke sjansen for at vold mot barn blir oppdaget og stoppet ved at personer som er i kontakt med barn i jobb eller fritid:

- blir bevisst at mange barn utsettes for vold
- blir tryggere i sine vurderinger og lettere ser volden
- vet hvordan de skal forholde seg ved mistanke
- vet hvordan de kan reagere i krisesituasjoner
- vet hvordan de kan hjelpe/finne hjelp for barn og unge som er utsatt for vold

Organisering av tiltaket

KUN senter for kunnskap og likestilling er prosjektleder og samarbeider med Krisesentersekretariatet og de Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging Midt og Nord om planlegging, gjennomføring og videreføring av tiltakene. Våre samarbeidspartnere er representert ved Tove Smådal ved Krisesentersekretariatet, Knut Hermstad ved RVTS Midt og Jens Salomonsen ved RVTS Nord. Vi inviterer også Sanitetskvinnene i regionen til samarbeid.

Presentasjon av samarbeidspartnerne

KUN senter for kunnskap og likestilling

I 20 år har KUN bistått i arbeidet med å skape likestilte samfunn som gir kvinner og menn muligheter til medvirkning, utvikling og å forme sine egne liv. Vi bringer også inn andre diskrimineringsgrunnlag hvor det er nødvendig. Vårt fagmiljø har teoretisk kunnskap, lang praktisk erfaring og kan bidra i likestillingsarbeid. KUN er engasjert i mange små og store prosjekter og aktiviteter regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette bidrar til utvikling av kunnskap om likestilling og betydningen av likestilling og mangfold i samfunnsutviklingen. Vi tar i bruk kreative prosesser for å sikre medvirkning og vi bruker forskning, statistikk og erfaring for å komme fram til hva som kan gjøres for å forbedre situasjonen.

Krisesentersekretariatet

Krisesentersekretariatet er en medlemsorganisasjon for 30 av landets 49 krisesentre. Sekretariatet arbeider samfunnspolitisk og faglig i forhold til kvinner og deres barn utsatt for menns vold, og skal fungere som et bindeledd mellom krisesentrene og offentlige myndigheter, kvinneorganisasjoner, forskningsmiljøer, studenter og samfunnet for øvrig. Krisesentersekretariatet anser at økt kunnskap, holdningsendringer og forebyggende arbeid er en viktig strategi for å bekjempe vold mot kvinner og barn.

Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) er en ressurs for personell som i sitt arbeid møter mennesker berørt av vold og seksuelle overgrep, traumatisk stress, migrasjon eller selvmordsproblematikk. Hovedmålet er å fremme helse og livskvalitet hos de berørte. RVTS bidrar til kompetanseheving gjennom undervisning, veiledning, konsultasjon og nettverksarbeid på tvers av sektorer, etater og forvaltningsnivå.

Tiltakene som er skissert i prosjektet ligger innenfor ressursentrenes arbeidsområde. Dette er en fordel fordi vi gjennom denne forankringen av arbeidet sikrer oss at den kompetansen som bygges opp, blir videreført gjennom RVTS sine kanaler etter at prosjektet er gjennomført. Vi er også trygge på at tiltakene ikke kommer i konkurranse eller konflikt med andre aktiviteter på fagfeltet. Bekjempelse av vold er et stort og viktig fagfelt hvor det er plass til mange ulike aktører med ulike innfallsvinkler. De tiltakene vi vil sette i verk erstatter ikke ordinær virksomhet, men inkluderer nye faggrupper med en bred tilnærming. Å bringe både helsesøstre, helse- og sosialarbeidere, lærere og idrettstrenere sammen rundt tema vold mot barn er i seg selv med på å utvikle nettverk, bygge ned barrierer mellom profesjoner og arenaer og gjøre det lettere å ta kontakt i etterkant.

Prosjektet er med på å utvikle nye samarbeidsrelasjoner mellom våre fagmiljø, noe som også vil ha langsiktig virkning.

Tidsplan januar 2013 – januar 2014

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01
Oppstartsmøte	x												
Utvikling av fagdager		x	x										
Rekruttering			x										
Fagdag 1				x									
Fagdag 2					x								
Evalueringsmøte 1						x							
Fagdag 3									x				
Fagdag 4										x			
Evalueringsmøte 2										x			
Utvikling av materiell										x	x	x	x

Ressursbruk

	Timer	KR senter	RVTS M+N	KUN
Forberedelse oppstart				10
Planleggingsmøte		10	20	10
Utvikling av fagdager		5	10	40
Rekruttering/informasjonsarb		10	20	60
Gjennomføring		50	100	60
Midtveismøte		10	20	10
Avslutningsmøte		10	20	10
Utvikling av kurs		10	20	40
Utvikling av manualer		10	20	30
Utvikling av sjekklister		10	20	30
Rapportering		5	10	30
		130	260	330

Budsjett

Leie av lokaler + servering kr 400 x 50 deltakere x 4			kr 80 000
Honorar foredragsholdere	kr 20000 x4		kr 80 000
Reise og opphold foredragsholdere	kr 6000 x 3 innledere x 4		kr 72 000
Reise og opphold prosjektgruppe	fagdager + møter		kr 100 000
Arbeid KUN			kr 280 000
Arbeid RVTS			kr 221 000
Arbeid Krisesentersekretariatet			kr 110 000
Totalt			kr 943 000

Finansiering

Eget arbeid RVTS og Krisesentersekretariatet	Kr 331000
Gjensidigestiftelsen	Kr 612000
Totalt	Kr 943000

KUN

Senter for kunnskap og likestilling
N-8286 Nordfold

Kunnskapsparken
Jakob Weidemannsgate 9
N-7713 Steinkjer

Telefon 75 77 90 50
Faks 75 77 90 70

post@kun.nl.no

Senter for kunnskap
og likestilling

www.kun.nl.no